

de schakel tussen nationaal en internationaal beleid, voor gezondheid wereldwijd

Om tot coherent, duurzaam beleid te komen voor mondiale gezondheidsvraagstukken, is het van belang dat de Nederlandse overheid een strategie voor mondiale gezondheid ontwikkelt. De **doelen** van zo'n strategie zijn:

- Met coherent beleid uitwerking geven aan internationale afspraken op het gebied van gezondheid, zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's);
- Nader preciseren wat de Nederlandse bijdrage aan mondiale *pandemic preparedness* kan behelzen;
- Betere koppeling maken tussen inspanningen voor mondiale gezondheid en de belangen van de Nederlandse volksgezondheid, voor nu én voor toekomstige generaties.

De Dutch Global Health Alliance (DGHA) schetst in dit document haar eerste uitgangspunten en insteek voor een dergelijke strategie, mede gebaseerd op eerder verschenen documenten die ditzelfde bepleiten¹, en geïnspireerd door de Duitse Global Health Strategy². **Centraal staat voor ons:**

1. De noodzaak om een visie vast te stellen voor de Nederlandse bijdrage aan en verantwoordelijkheden voor mondiale gezondheid
2. Meer regie om coherentie en synergie binnen bestaand beleid te realiseren
3. Sterke nadruk op *'leaving no-one behind'* en op de versterking van gezondheids- en andere systemen, in internationale samenwerkingsverbanden, via programmering, financiering en pleitbezorging.
4. Bijdrage Nederland vanuit specifieke expertise gebieden en innovatie

Bredere context

De **coronacrisis** laat zien dat de gezondheid van mensen in Nederland afhankelijk is van de gezondheid van mensen elders ter wereld. We worden wereldwijd geconfronteerd met de rampzalige gevolgen van het virus en de maatregelen: niet alleen voor de volksgezondheid en het algemeen maatschappelijk welzijn, maar ook voor de economie en de internationale stabiliteit en veiligheid.

Nederland heeft zich gecommitteerd aan internationale mensenrechtenverdragen en andere afspraken, zoals de **SDG's**. Met onze kennis, kunde en ervaring zijn wij uitstekend gepositioneerd om te werken aan SDG 3 (Goede gezondheid en welzijn), SDG 5 (Gendergelijkheid) en SDG 10 (Ongelijkheid verminderen). Op al deze terreinen moeten grotere stappen worden gezet richting 2030. Eén van de doelen binnen SDG3 is het bereiken van Universal Health Coverage (UHC). Dit houdt in dat ieder individu toegang heeft tot goede, betaalbare en laagdrempelige gezondheidszorg en preventie. Hierbij moet expliciet aandacht worden besteed aan de meest kwetsbaren en ondervertegenwoordigde groepen (link met SDG 5 en 10).

Gezondheid bevindt zich op het snijvlak van **diverse beleidsterreinen** en moet dus **interdepartementaal** behandeld worden. Om dit te bereiken is een integrale, overkoepelende benadering nodig. Een Global Health Strategie kan zo'n overkoepelende visie uitdragen en uitwerken in coherent beleid voor de betrokken ministeries. Dit maakt het optreden van Nederland op het gebied van internationale gezondheid coherenter, en dus effectiever en efficiënter.

Uitgangspunten

Binnen deze strategie zouden volgens de Dutch Global Health Alliance de volgende **3 uitgangspunten** centraal moeten staan:

1. **Gezondheid als recht, voor iedereen.** Ieder mens, waar ook ter wereld, heeft recht op toegang tot kwalitatief hoogwaardige gezondheidszorg en preventie. De Global Health Strategie moet ernaar streven dit doel te realiseren. Daarbij is het voornamelijk van belang om juist de meest kwetsbaren in staat te stellen hun recht op gezondheid en welzijn te realiseren; *"make the last mile the first mile"*.
2. **SDGs en beleidscoherentie.** De SDGs vormen een samenhangende agenda waarbinnen alle doelen gelijkwaardig zijn. Coherent beleid moet ervoor zorgen dat het streven naar één bepaald doel het

behalen van een ander doel niet ondermijnt. De coronacrisis heeft opnieuw duidelijk gemaakt dat gezondheid afhankelijk is van een groot aantal factoren. Gezondheid kan niet los worden gezien van veranderingen in bijvoorbeeld klimaat en ecosystemen, en is van grote invloed op sociaal welzijn, de economie en de veiligheid. Beleidscoherentie zorgt ervoor dat Nederland meer kan bereiken en beter in staat is om te werken aan betere gezondheid voor iedereen: hier in Nederland, én elders ter wereld; via nationaal én internationaal beleid, voor nu én later.

- 3. Mondiale samenwerking: op basis van gemaakte afspraken en vanuit gedeelde belangen.** De coronacrisis laat zien dat crises reeds bestaande ongelijkheden versterken en dat veel landen in hun primaire respons het gedeelde belang uit het oog verliezen. Maar zoals Obiora Okafor, UN Special Rapporteur voor mensenrechten en internationale solidariteit het onlangs verwoordde: “The Covid-19 pandemic will not end for anyone, until it ends for everyone”. Een mondiaal perspectief is essentieel, omdat veel problemen en dreigingen grensoverschrijdend zijn.

Een strategie voor mondiale gezondheid – inhoud

De Global Health Strategie moet **prioriteiten** stellen binnen het Nederlandse beleid. Deze prioriteitsgebieden dienen opgenomen te worden in de strategie, van waaruit ook de inzet van middelen via multilaterale en bilaterale verbanden kan worden vormgegeven. Binnen die prioriteitsgebieden ligt de focus steeds op systemische verbetering, dus niet op kortlopende projecten, maar op structurele verbeteringen, in vernieuwende samenwerkingsvormen.

Prioritering gebeurt op basis van onze toegevoegde waarde, zoals Nederlandse expertise, eerder getoond leiderschap en onze kenniseconomie. Enkele voorbeelden van onderwerpen zijn:

1. Infectieziektes & AMR

De Nederlandse inzet op het gebied van antibiotica-resistentie (AMR) kan verder worden uitgebouwd en geconsolideerd. Onze inzet op OneHealth wordt internationaal erkend en gewaardeerd. Op het terrein van infectieziekte-bestrijding kan door een versterkte inzet op armoedebestrijding, hygiëne en sanitatie en betere basisgezondheidszorg nog veel winst behaald worden. Dit is ook in ons eigen belang. Door intensivering van het internationale verkeer komen problemen elders immers snel dichterbij.

Samenwerking tussen BZ, VWS en LNV

2. SRGR, inclusief hiv/aids

De coronapandemie laat zien dat belangrijke resultaten van het Nederlandse BHOS-beleid verloren dreigen te gaan op plekken waar de gezondheidssystemen onvoldoende veerkrachtig zijn: moeder- en kindersterfte gaat omhoog, het aantal onveilige bevallingen neemt toe, er dreigen weer meer aidsdoden te vallen. De impact van zoveel jaar Nederlandse investeringen in SRGR, hiv/aids-bestrijding (zowel via maatschappelijke organisaties en bilaterale programma's, als multilateraal via VN organisaties en via the Global Fund/Gavi/GFF) moet behouden blijven. Daarom staan investeringen in sterke gezondheidssystemen, inclusief community-based initiatieven, centraal – via programmering en financiering,

alsmede via Global Health diplomatie in de gremia waar Nederland aan beslistafels zit. Binnen de strategie bouwt Nederland dus voort op Nederlands leiderschap op SRGR. Mensenrechten, gendergelijkheid en keuzevrijheid moeten centraal blijven staan in het brede gezondheidsbeleid, evenals de focus op betekenisvolle participatie van kwetsbare en achtergestelde groepen.

Samenwerking tussen BZ, VWS

3. Digitalisering, kennis, innovatie en Product Development Partnerships (PDPs)

Innovatie en kennisbeleid spelen een nadrukkelijke rol in de Nederlandse inzet in mondiale gezondheid. Een kennisagenda met aandacht voor onderzoek en kennisdeling (inclusief training en onderwijs) is de belangrijkste motor achter innovatie. Daarnaast biedt een gerichte inzet op *Product Development Partnerships* kansen, met name voor systemische interventies gericht op de digitalisering van zorgdata en digitalisering van zorgdiensten, waaronder voorlichting, vroege opsporing, consultaties en diagnoses. Ook hier ligt de nadruk op innovatieve consortia waarbij interoperabiliteit, databescherming, privacy en veiligheid op schaal geborgd blijven. Uitgangspunt is ook hier de toegankelijkheid en relevantie voor de meest kwetsbare groepen.

Samenwerking tussen BZ, EZK & OCW

Een strategie voor mondiale gezondheid - proces

Het proces om te komen tot een strategie voor mondiale gezondheid verdient aandacht, net als de sturing en het toezicht op ontwikkeling en uitvoering van de strategie (de *governance*). Om tot een Global Health Strategie te komen, stellen wij de volgende stappen voor:

- Gebruik het **voorbeeld van de klimaattafels** voor het inrichten van mondiale-gezondheidstafels op (deelonderwerpen van) gekozen prioriteiten. Hier kunnen verschillende actoren en sectoren aanschuiven, zoals kennisinstituten en -platforms, academici, ngo's, topsectoren, vernieuwers, denktanks. Maak van tevoren duidelijk wie meepraat en wie het mandaat heeft om uiteindelijk de beslissingen te nemen, en op basis van welke criteria. Maak dit toetsbaar. Beleg de toetsing bij een relevant gremium.
- Stel vast wie de **ambtelijke regie** heeft en hoe de deelname van andere ministeries vastgelegd wordt.
- Beleg ook een **politieke verantwoordelijkheid** voor de uitvoering van de Strategie. Maak expliciet bij welke internationale fora en Europese en mondiale samenwerkingsverbanden Nederland kan aanhaken, niet alleen door middel van investeringen, maar ook door bijvoorbeeld detachering van ambtenaren en experts in internationale gezondheidsorganisaties.

Budget

De pandemie heeft laten zien dat mondiale gezondheid niet uitsluitend een zaak is voor het ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en het ministerie van Volksgezondheid. Investeren in mondiale gezondheid en het versterken van gezondheids- en andere systemen in lage- en middeninkomenslanden is in het belang van Nederland, de Nederlanders en het Nederlandse bedrijfsleven dat actief is in deze landen, dus dit vergt een brede inspanning van onze overheid.

Er zou dus – aanpalend aan het uitwerken van een Global Health Strategie – een interdepartementaal fonds binnen de HGIS moeten worden gecreëerd voor mondiale gezondheid. Behalve BHOS zouden ook tenminste de ministeries van VWS, EZK, OCW, I&W en LNV moeten bijdragen. Overwogen zou kunnen worden om een bescheiden deel van de overheidsinvesteringen in coronaherstel in Nederland te oormerken om zo'n fonds te vullen (zie ook het AIV advies³). Dit werkt preventief en zal de economische schade in de toekomst kleiner maken.

De Dutch Global Health Alliance (DGHA) is een samenwerkingsverband van diverse Nederlandse organisaties die in de internationale gezondheidssector werkzaam zijn. De alliantie vraagt aandacht voor het belang en de noodzaak van het versterken van gezondheidssystemen overal ter wereld.

Gedragen door de collectieve expertise van haar leden, vormt de alliantie een platform voor kennisuitwisseling en wederzijds leren, waarbij deskundigen, beleidsmakers, ngo's en kennisinstituten worden samengebracht om het Nederlandse beleid voor mondiale gezondheid te bevorderen. Omdat gezondheid geen grenzen kent.

Voor informatie: info@dutchglobalhealthalliance.org / www.dutchglobalhealthalliance.org

¹ Bronnen:

- Clingendael Instituut (2017) – [Why the Netherlands should step up its ambitions on global health](#)
- IOB (2016) - [Voorkomen is beter dan genezen](#)
- Steenbergen, Ger (2018) – [Advies Global Health NL](#)

² [Global Health Strategy of the German Federal Government \(2020\)](#)

³ [AIV Advies: Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19](#)